
**Chambre des représentants
de Belgique**

SESSION ORDINAIRE 1998 - 1999 (*)

30 MARS 1999

PROJET DE LOI

**modifiant la loi du 14 juillet 1991
sur les pratiques du commerce et
sur l'information et la protection
du consommateur**

AMENDEMENTS

N°2 DE M. WILLEMS

Art. 2

**Dans le 1°, au point 3bis proposé, remplacer
la phrase liminaire par la disposition suivante :**

«3bis. Pour l'application du chapitre VI, section 9
«Des ventes à distance», il y a lieu d'entendre par ser-
vices financiers : ...».

JUSTIFICATION

L'exposé des motifs précise que la nécessité d'énumérer les services financiers s'est fait jour avec la transposition de la directive européenne relatives aux ventes à distance. Cette directive ne s'applique en effet pas aux ventes à distance de services financiers. Il est préférable de reformuler la phrase liminaire, afin d'éviter tout problème d'interprétation en ce qui concerne l'article 1er, *in fine*. Dans son avis, le Conseil d'État suggère également une formulation analogue.

Voir:

- 2050 - 98 / 99 :

- N° 1 : Projet de loi.
- N° 2 : Amendements.

(*) Cinquième session de la 49ème législature

**Belgische Kamer
van volksvertegenwoordigers**

GEWONE ZITTING 1998 - 1999 (*)

30 MAART 1999

WETSONTWERP

**tot wijziging van de wet 14 juli 1991
betreffende de handelspraktijken en
de voorlichting en bescherming van
de consument**

AMENDEMENTEN

Nr. 2 VAN DE HEER WILLEMS

Art. 2

**In het 1°, in het voorgestelde punt 3bis, de in-
leidende zin vervangen als volgt :**

«3bis. Voor de toepassing van Hoofdstuk VI, afde-
ling 9 «Overeenkomsten op afstand» wordt verstaan
onder financiële diensten : ...».

VERANTWOORDING

In de memorie van toelichting wordt uitdrukkelijk ge-
steld dat een opsomming van financiële diensten noodza-
kelijk is met betrekking tot de omzetting van de Europese
richtlijn inzake de verkoop op afstand. De richtlijn is im-
mers niet van toepassing op verkopen op afstand van fi-
nanciële diensten. Het is best de inleidende zin te her-
formuleren ten einde interpretatieproblemen met artikel
1, *in fine* te vermijden. Ook de Raad van State suggereert
in zijn advies een gelijkaardige formulering.

Zie:

- 2050 - 98 / 99 :

- Nr. 1 : Wetsontwerp.
- Nr. 2 : Amendementen.

(*) Vijfde zitting van de 49ste zittingsperiode

N° 3 DE M. WILLEMS

Art. 2

Dans le 1°, remplacer les points g) à n) et l'alinéa 2 proposé par ce qui suit:

«g) réception, transmission et/ou exécution d'instructions et prestations de services relatives aux produits financiers suivants:

- instruments du marché monétaire;
- titres négociables;
- OPCVM et autres systèmes de placement collectif;
- contrats à terme et options;
- instruments sur taux de change et taux d'intérêt

h) gestion de portefeuilles et conseils en matière de placements concernant tous les instruments énoncés au point g);

- i) conservation et gestion de titres;
- j) location de coffres-forts;
- k) assurance non vie;
- l) assurance-vie;
- m) assurance-vie liée à des fonds de placement;

- n) assurance-maladie, à long terme, non résiliable;
- o) opérations de capitalisation;
- p) régimes de retraite individuels.

Le Roi peut adapter, modifier, préciser ou compléter les dispositions de l'alinéa précédent.»

JUSTIFICATION

L'exposé des motifs renvoie, pour la définition des services financiers, à l'annexe à la proposition de directive concernant la commercialisation à distance de services financiers (*Journal officiel* C 385/10, 11 décembre 1998). Dans un souci de sécurité juridique, il est essentiel que les définitions du projet correspondent à celles de cette annexe. Dans ses observations, le Conseil d'État renvoie, lui aussi, à cette définition.

La redéfinition d'un certain nombre de services financiers ne manquera pas de poser des problèmes d'interprétation, en particulier lors de la transposition de la directive. En outre, en donnant une définition harmonisée et uniforme des services financiers, la loi contribuera à l'harmonisation et à l'uniformisation de l'application de ces règles dans l'ensemble des États membres, et tel est bien l'objectif poursuivi.

Il est à noter que le point j) du projet de loi n'a pas sa place à cet endroit et qu'il ne figure pas non plus dans l'annexe, étant donné que seule des professionnels sont impliqués dans cette activité. Ce point est donc supprimé.

Notons enfin que le point k) du projet concernant les «assurances» se subdivise en quatre points dans l'annexe. Dans un souci de clarté, il est important de maintenir cette subdivision.

Nr. 3 VAN DE HEER WILLEMS

Art. 2

In het 1°, de voorgestelde punten g) tot en met n) en het voorgestelde tweede lid vervangen als volgt :

«g) ontvangst, overbrenging en/of uitvoering van opdrachten en van diensten op het gebied van of verband houdend met de volgende financiële producten :

- geldmarktinstrumenten;
- overdraagbare effecten;
- ICBE's en andere collectieve beleggingsregelingen;
- financiële futures en opties;
- wisselkoers- en rentevoetinstrumenten.

h) vermogensbeheer en investeringsadvies ten aanzien van de onder punt g opgesomde producten;

- i) bewaarneming en beheer van effecten;
- j) verhuur van kluisjes;
- k) niet-levensverzekering;
- l) levensverzekering;
- m) aan investeringsfondsen gekoppelde levensverzekering;

- n) permanente ziekteverzekering;
- o) kapitalisatieverrichtingen;
- p) individuele pensioenregelingen.

De Koning kan de bepalingen van het vorige lid aanpassen, wijzigen, nader omschrijven of aanvullen.»

VERANTWOORDING

De memorie van toelichting verwijst voor een definitie van financiële diensten naar de bijlage bij het voorstel van richtlijn inzake de verkoop op afstand van financiële diensten (*Publicatieblad* C 385/10, 11.12.98). Voor de rechtszekerheid is het essentieel dat de definities overeenstemmen met deze bijlage. Ook de Raad van State verwijst in zijn commentaar naar deze definitie.

Het herdefiniëren van een aantal financiële diensten zal tot interpretatieproblemen leiden, zeker wanneer de richtlijn zal moeten worden omgezet. Bovendien zal een geharmoniseerde en eenvormige definitie van financiële diensten in de wet bijdragen tot een geharmoniseerde en eenvormige toepassing van de regels in alle lidstaten, wat toch de bedoeling is.

Op te merken is dat het punt j) van het wetsontwerp niet op zijn plaats is en evenmin voorkomt in de bijlage. De reden hiervoor is dat deze activiteit enkel plaatsvindt tussen professionelen. Dit punt wordt dus geschrapt.

Tenslotte moet nog opgemerkt worden dat het punt k) van het ontwerp inzake «verzekeringen» in de bijlage vier punten bevat. Het is van belang voor de duidelijkheid deze opdeling te laten bestaan.

N° 4 DE M. WILLEMS

Art. 5

Insérer un 4°bis, libellé comme suit:

«4°bis. au 7°, les mots : «*trompeuses, dénigrantes ou impliquant sans nécessité la possibilité d'identifier un ou plusieurs autres vendeurs*» sont remplacés par les mots «*trompeuses ou dénigrantes*».»

N° 5 DE M. WILLEMS

Art. 6

Au § 1er proposé, insérer un 9°, libellé comme suit:

«9° elle n'est pas justifiée par la nécessité d'identifier un ou plusieurs autres vendeurs».

JUSTIFICATION

Le projet de loi maintient l'article 23, 7°, de la loi sur les pratiques du commerce. Il résulte de la lecture combinée de l'article 23, 7°, et de l'article 23bis que le juge ne pourra plus désormais tolérer des comparaisons qu'il estime nécessaires (par exemple, pour l'information du consommateur), mais qui ne portent pas sur des caractéristiques essentielles, pertinentes, vérifiables et représentatives, ou qui concernent des produits ou des services qui ne répondent pas aux mêmes besoins ou n'ont pas le même objectif.

L'amendement vise à maintenir le pouvoir d'appréciation dont le juge dispose actuellement.

N° 6 DE M. WILLEMS

Art. 20

Dans l'article 77, § 2, proposé, supprimer l'alinéa 2.

JUSTIFICATION

Une directive particulière est en cours de préparation pour la vente à distance dans le secteur financier. Il est d'ores et déjà établi que cette directive différera de la directive générale concernant les contrats à distance (directive 97/7). Il est dès lors très improbable que la loi offre au Roi une marge de manoeuvre suffisamment large pour transposer de manière intégrale et correcte la directive sur la vente à distance de services financiers dans le droit belge.

Ainsi, l'exception prévue à l'article 6, 3°, troisième tiret, de la directive 97/7 est omise (= pas de droit de révocation pour les contrats concernant la livraison de biens ou servi-

Nr. 4 VAN DE HEER WILLEMS

Art. 5

Een 4° bis invoegen, luidende :

«4°bis. In 7°, vervallen de woorden : «*of die het zonder noodzaak mogelijk maken een of meer andere verkopers te identificeren*».

Nr. 5 VAN DE HEER WILLEMS

Art. 6

In de voorgestelde § 1, een 9° invoegen, luidend :

«9° gerechtvaardigd is door de noodzaak om één of meer verkopers te identificeren.».

VERANTWOORDING

Het wetsontwerp behoudt artikel 23, 7° van de wet op de handelspraktijken. Uit de gecombineerde lectuur van artikel 23, 7° en artikel 23bis volgt dat de rechter voortaan geen vergelijkingen meer mag toestaan die hij noodzakelijk acht (voorbeeld ter informatie van de consument), maar die geen betrekking hebben op wezenlijke, relevante, controleerbare en representatieve kenmerken, of die gemaakt worden met produkten of diensten die niet in dezelfde behoeften voorzien of voor hetzelfde doel zijn bestemd.

Het amendement beoogt bovengenoemde appreciatiebevoegdheid waarover de rechter thans beschikt, te vrijwaren.

Nr. 6 VAN DE HEER WILLEMS

Art. 20

In het voorgestelde artikel 77, § 2, het tweede lid weglaten.

VERANTWOORDING

Voor de financiële sector is een aparte richtlijn voor de verkoop op afstand in de maak.

Nu reeds staat vast dat deze richtlijn zal verschillen van de algemene richtlijn inzake de op afstand gesloten overeenkomsten (richtlijn 97/7). Het valt daarom sterk te betwijfelen of de Koning, binnen de marge van de wet, wel voldoende mogelijkheden zal hebben om de richtlijn over de verkoop op afstand van financiële diensten correct en integraal om te zetten in het Belgisch recht.

Zo wordt bijvoorbeeld de uitzondering van artikel 6, 3°, derde streepje van de Richtlijn 97/7 weggelaten (= geen herroepingsrecht voor overeenkomsten betreffende de le-

ces dont le prix est lié aux fluctuations sur le marché financier, sur lesquelles le fournisseur n'a pas de prise). Ce principe sera très probablement retenu pour les services financiers et c'est extrêmement important.

Ces raisons nous amènent à opter pour la suppression de l'alinéa 2 et à donner ainsi la préférence à une transposition de la directive sur la vente à distance de services financiers au moyen d'une loi.

N° 7 DE M. WILLEMS

Art. 20

Dans l'article 82, §2, alinéa 1er, proposé, supprimer les mots «courrier électronique».

N° 8 DE M. WILLEMS

Art. 5

Insérer un 2°bis, libellé comme suit:

«2°bis. *Le 5° est complété par l'alinéa suivant:*

«La publicité par courrier électronique non sollicitée doit être identifiée comme telle, d'une manière claire et non équivoque, dès sa réception par le destinataire.»

JUSTIFICATION

La directive 97/7 CE n'oblige pas le vendeur à demander l'autorisation du consommateur avant de lui adresser un courrier électronique. Vu le caractère international, voire mondial, du commerce électronique, il n'est pas opportun ni même concrètement possible que la Belgique applique une législation divergente en la matière.

Cette disposition instaure en outre une discrimination injustifiée entre courrier électronique et courrier traditionnel.

Si l'on veut protéger le consommateur contre les courriers électroniques non sollicités, il existe des mesures moins radicales, mais néanmoins efficaces. C'est ainsi que la proposition de directive «relative à certains aspects juridiques du commerce électronique dans le marché intérieur» (*Journal officiel* du 5 février 1999) impose aux États membres d'inscrire dans leur législation que les communications commerciales non sollicitées transmises par courrier électronique doivent être identifiables comme telles d'une manière claire et non équivoque par le destinataire (art. 7).

L'octroi d'un droit d'opposition est également une solution valable. Dans le secteur de la vente à distance, on a déjà pour habitude d'inscrire dans la liste «Robinson», les noms des personnes qui ne souhaitent pas recevoir de pu-

vering van goederen of diensten waarvan de prijs gebonden is aan de schommelingen op de financiële markt, waarop de leverancier geen vat heeft). Dit principe wordt zeer waarschijnlijk wel behouden voor financiële diensten en is daar uitermate belangrijk.

Om deze redenen wordt geopteerd het tweede lid te schrappen en wordt aldus de voorkeur gegeven een omzetting van de richtlijn over de verkoop op afstand van financiële diensten te laten geschieden door een wet.

Nr. 7 VAN DE HEER WILLEMS

Art. 20

In het voorgestelde artikel 82, § 2, eerste lid, de woorden «elektronische briefwisseling» weglaten.

Nr. 8 VAN DE HEER WILLEMS

Art. 5

Een 2°bis toevoegen, luidend :

«2° bis. *Het 5° wordt aangevuld met het volgende lid :*

«Ongevraagde reclame per e-mail moet bij de ontvangst ervan door de afnemer duidelijk en ondubbelzinnig als zodanig herkenbaar zijn.»

VERANTWOORDING

De vereiste voor de verkoper om de instemming van de consument te bekomen alvorens een elektronische briefwisseling te voeren, is niet opgelegd door de richtlijn 97/7/EG. Gelet op het internationale, zelfs mondiale karakter van de elektronische handel, is een afwijkende Belgische regelgeving ter zake niet opportuun en zelfs niet haalbaar.

Bovendien voert deze bepaling een ongerechtvaardigde discriminatie in tussen elektronische en traditionele briefwisseling.

Indien men de consument wil beschermen tegen ongevraagde e-mails, zijn minder ingrijpende doch efficiënte maatregelen voorhanden. Zo legt het voorstel van richtlijn «betreffende bepaalde juridische aspecten van de elektronische handel in de interne markt» (*Publicatieblad* van 5 februari 1999) de lidstaten de verplichting op in hun wetgeving te bepalen dat ongevraagde commerciële communicatie per e-mail bij de ontvangst ervan door de afnemer duidelijk en ondubbelzinnig als zodanig herkenbaar moet zijn (artikel 7).

Ook de toekenning van een recht van verzet is een valabele oplossing. In de sector van de verkoop op afstand bestaat reeds de praktijk om personen die geen reclame wensen te ontvangen, op te nemen op een zogenaamde

blicité. L'extension de cette liste au secteur du courrier électronique est déjà en préparation. Au demeurant, la loi du 11 décembre 1998 «relative à la protection des personnes physiques à l'égard du traitement de données à caractère personnel et à la libre circulation de ces données» (*Moniteur belge* du 3 février 1999) dispose expressément que toute personne a le droit de s'opposer, gratuitement et sans aucune justification, au traitement projeté de données à caractère personnel collectées à des fins de *direct marketing* (art. 16).

N° 9 DU GOUVERNEMENT

Art. 2

Au 1°, *in fine*, remplacer les mots «les dispositions de l'alinéa précédent» **par les mots** «*la présente définition*,».

JUSTIFICATION

La phrase dont ces mots sont extraits ne constitue pas un alinéa; et donc il n'y a pas «d'alinéa précédent».

Il convient de réparer cette anomalie législative.

Le ministre de l'Economie,

E. DI RUPO

N° 10 DE M. WILLEMS

(En remplacement des amendements n°s 2, 3 et 9)

Art. 20

Dans l'article 77, § 1er, proposé, insérer un 4°, libellé comme suit:

«4° «*services financiers*»: les services suivants relatifs aux domaines de la banque, des assurances, du crédit, des investissements financiers et boursiers, et des fonds de pension:

- a) *acceptation de dépôts et autres fonds remboursables;*
- b) *activités de prêt, notamment crédits à la consommation et crédits hypothécaires;*
- c) *crédit-bail financier;*
- d) *transferts monétaires, émission et gestion de moyens de paiement;*
- e) *opérations de change;*
- f) *garanties et engagements;*

«Robinson-lijst». De uitbreiding van deze lijst naar elektronische briefwisseling is reeds in voorbereiding. Overigens, de wet van 11 december 1998 «tot omzetting van de richtlijn 95/46/EG betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrij verkeer van die gegevens» (*Belgisch Staatsblad* van 3 februari 1999) bepaalt uitdrukkelijk dat eenieder zich kosteloos en zonder enige motivering mag verzetten tegen het gebruik van zijn persoonsgegevens met het oog op *direct marketing* (artikel 16).

L. WILLEMS

Nr. 9 VAN DE REGERING

Art. 2

In 1°, *in fine*, de woorden «de bepalingen van het vorige lid» **vervangen door de woorden** «*deze definitie*».

VERANTWOORDING

De zin waaruit deze woorden worden gelicht vormt geen lid; er is bijgevolg geen «vorige lid».

Het past deze legistische afwijking weg te werken.

De minister van Economie,

E. DI RUPO

Nr. 10 VAN DE HEER WILLEMS

(Ter vervanging van amendementen nrs. 2, 3 en 9)

Art. 20

In het voorgestelde artikel 77, § 1, een 4° toevoegen, luidende :

«4° «*financiële diensten*» : de volgende diensten op bancair, verzekerings- en kredietvlak, en op het gebied van financiële en beursinvesteringen en van pensioenfondsen :

- a) *inontvangstneming van deposito's en andere terugbetaalbare gelden*
- b) *verstrekking van leningen, met name consumentenkrediet en hypotheccair krediet*
- c) *financiële leasing*
- d) *betalingverrichtingen en uitgifte en beheer van betaalmiddelen*
- e) *valutadiensten*
- f) *verlening van garanties en borgstellingen*

g) réception, transmission et / ou exécution d'instructions et prestations de services relatives aux produits financiers suivants:

- *instruments du marché monétaire;*
- *titres négociables;*
- *OPCVM et autres systèmes de placement collectif;*

- *contrats à terme et options;*
- *instruments sur taux de change et taux d'intérêt;*

h) gestion de portefeuilles et conseils en matière de placements concernant tous les instruments énoncés au point g);

- i) conservation et gestion de titres;*
- j) location de coffres-forts;*
- k) assurance non vie;*
- l) assurance-vie;*
- m) assurance-vie liée à des fonds de placement;*

- n) assurance-maladie, à long terme, non résiliable;*
- o) opérations de capitalisation;*
- p) régimes de retraite individuels.*

Le Roi peut adapter, modifier, préciser ou compléter les dispositions de ces définitions.».

N° 11 DE M. WILLEMS
(Sous-amendement à l'article 2)

Art. 2

Supprimer le 1°.

g) ontvangst, overbrenging en / of uitvoering van opdrachten en van diensten op het gebied van of verband houdend met de volgende financiële producten :

- *geldmarktinstrumenten*
- *overdraagbare effecten*
- *ICBE's en andere collectieve beleggingsregelingen*
- *financiële futures en opties*
- *wisselkoers- en rentevoetinstrumenten*

h) vermogensbeheer en investeringsadvies ten aanzien van de onder 7 opgesomde producten

- i) bewaarneming en beheer van effecten*
- j) verhuur van kluisjes*
- k) niet-levensverzekering*
- l) levensverzekering*
- m) aan investeringsfondsen gekoppelde levensverzekering*
- n) permanente ziekteverzekering*
- o) kapitalisatieverrichtingen*
- p) individuele pensioenregelingen*

De Koning kan de bepalingen van deze definitie aanpassen, wijzigen, nader omschrijven of aanvullen.».

Nr. 11 VAN DE HEER WILLEMS
(Subamendement op artikel 2)

Art. 2

Het 1° weglaten.

L. WILLEMS